

Острозький кн. Олександр Костянтинович (черв. 1571 - груд. 1603)

син *В.-К.К. Острозького*, в 1593 призначений воєводою Волинським, був ним у 1593-1603. Його дружина - Ганна Костчанка (1575-1635), дочка сандомирського воєводи Яна Костки і Софії (Зофії) Одровонж. Вони мали восьмеро дітей, із них п'ять синів, які, як правило, вмирили молодими: найстарший - Олександр (пом. у 1607), Адам-Костянтин (пом. у 1606) і наймолодший - Василь, який помер у 1605. У них було три дочки: Софія (пом. в 1622) - дружина Станіслава Любомирського, *Анна-Алоїза* (пом. в 1654) - дружина Яна Кароля Ходкевича і Катерина (пом. 1642) - дружина Томаша Замоїського. У 1603 відбувся поділ ще за життя батька *В.-К.Острозького* (1526-1608) володінь між його синами - *О.О.* і *Янушем* (див. - *Акт поділу володінь В.-К.К.Острозького між його*

синами Янушем і Олександром 1603; Острозький кн. Януш Костянтинович). У 1622 відбувся новий поділ і інвентарний опис острозьких володінь, на цей раз між трьома доньками *О.О.* Обидва ці документи є важливими і цінними джерелами з історії Острога і території Острозького князівства. *О.О.* навчався в ОА. Йому, як відданому православної вірі, не випадково присвятив свій твір "*Ключ царства небесного... Календар римски новы*" ректор цього першого вищого навчального закладу в Україні і взагалі у східних слов'ян *Герасим Данилович Смотрицький* у 1587, зазначивши: "Написано у Академії Острозької". Проте дехто з його синів (Адам-Костянтин і Януш) після смерті батька перейшли у католицизм, виховувались своєю матір'ю католичкою Анною, про що зазначив *С.Кардашевич*.

Лит.: Вольфф.- С. 358; Кардашевич.- С. 43-44, 46; Яковенко. Українська шляхта.- С. 84; Stebelski I. Genealogia...- S. 85.

Острозький костел фарний (див. - Костел фарний в Острозі)

Острозький кн. Януш Костянтинович (1554 - 12.09.1620)

другий син *В.-К.К. кн. Острозького* та *С. Тарновської*. Початкову освіту він здобув при дворі батька в Дубно. З молодих років проявилися у *О.Я.* надзвичайні військові здібності. Так, 1577 *О.Я.* на чолі війська зумів розгромити татар, які тримали в облозі Дубненський замок, де перебувала з великими скарбами його сестра Катерина. Вражений цим фактом, батько відіслав *О.Я.* у Відень до двору імператора Священної Римської Імперії Максиміліана II для набуття військового і політичного досвіду, тобто продовження навчання. Повернувшись із-за кордону, *О.Я.* на чолі власної хоругви з 800 чоловік 1579 взяв участь у Лівонській війні і здобув ряд перемог під Черніговим і Великими Луками. За ці успіхи *О.Я.* у 30-річному віці був удостоєний Стефаном Баторієм посади

волинського воєводи, а 1593 - Сигізмундом III - посади краківського каштеляна, тобто став першим світським сенатором у Речі Посполитій. Відносно рано став *О. Я.* і земельним власником: вже 1583 володів добрами Шульжинці й Полонне з навколишніми селами. У різні роки за королівськими привілеями він отримав дожиттєвим правом надзвичайно важливі з політичної точки зору українські староства: Білоцерківське, Богуславське, Черкаське, Переяславське, Канівське, а також Володимирське. Згідно з гіпотезою *С.Леп'явка*, *О.Я.* підтримував активні стосунки з козаками, переслідуючи при цьому якісь далекосяжні особисті плани політичного характеру. Але претензії козаччини на самостійну політичну роль та розходження з їх лідерами щодо економічних інтересів у прикордонних українських староствах призвели до того, що *О.Я.* взяв активну участь у придушенні повстання *К.Косинського* (1591-1593), зокрема у битві під П'яткою. Неодноразово *О.Я.* громив татар: під Острогом (1576), біля села Редька (1578), біля річки Собач і т. д. У акції Лжедмитрія I та в поході на Москву *О.Я.*, на

